

— A textus szerinti ör ma Isten beszédének, akaratának hamisítatlan továbbadója. Nem hatalmi, nem kegyelmi közvetítésről van itt szó, hanem a megsejtett, megtapasztalt isteni akarat emberi eszközökkel való továbbadásáról. A gyertyát nem azért gyújtják, hogy véka alá rejtsek, hanem hogy fényljék mindazoknak, akik a házban vannak. Ilyen őrállók legyünk mi is.

— Az őrállás nem kiváltság, nem hatalmi pozíció, hanem szolgálat, Isten és ember szolgálata a hűség által. Ilyenek legyünk mi is.

Hol, mikor, meddig kell felelősségteljesen őrt állanunk? A felelet csak ez lehet: itt és most, mindaddig, amíg szívünk dobog, mindaddig, amíg a világban megszűnik az elnyomás, a háború, a gyűlölet, a türelmetlenség; mindaddig, amíg a kainok kezéből kihull a dorong, és megérti minden ember, hogy ő őrizője, őrállója az ő atyjafiának, felelőse embertársának és minden értéknek, amit Isten és ember teremtett e földi életben.

Mindaddig őrt kell állani a költő szerint is, amíg: „a bőség kosarából / Mindenki egyaránt vehet, / Ha majd a jognak asztalánál / Mind egyaránt foglal helyet, / Ha majd a szellem napvilága / Ragyog minden ház ablakán: / Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk, / Mert itt van már a Kánaán!” (Petőfi S.)

De addig nincs megnyugvás, folyton küzdeni kell, alkotni kell, őrt kell állani, hogy majd az élet Kebár folyója mellett, mint Ezékiel, új megbízatást kapjunk Istentől.

Jöjjetek hát, unitárius őrállók, jöjjetek, testvérek, felekezetre való tekintet nélkül, és hirdessük őrállói szolgálatkész lélekkel, hogy az embernek fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másokat. És hogy a mai tanítványainak hivatása is csak ez lehet: szolgálni, őrhelyeiken hűséggel vigyázni! Ámen.

PATAKI ANDRÁS

HÚSVÉTI ÜZENET NEKÜNK

Jn 11,25a

Jézus életéről alig tudunk többet, mint amennyit az evangéliumok elmondanak róla, s ha ennek alapján próbálnók megírni élettörténetét, bizony ez a történet nagyon hézagos lenne. Mert például semmit sem mondanak róla attól kezdve, hogy mint kisdedit szülei Heródes gyilkos szándékai elől Egyiptomba menekítették, egészen 12 éves koráig, amikor szülei először vitték fel őt a jeruzsálemi templomba. De további életéről sem mondanak semmit egészen addig, míg meg nem keresztelteti magát Keresztelő János által a Jordán folyó vizében. Innen kezdve aztán életének minden mozzanatát előnkbe tárják az evangéliumok.

Szerintem ez a hézagosság teljesen érthető. Az evangélium íróit, de a korai keresztényeket sem az ő élettörténete érdekelte, hanem elsősorban az ő tanításai. Nem életrajzot akartak írni, hanem az ő örökké

szép tanításait gyűjtötték egybe. Mégis éppen az evangéliumokból tűnik elénk egy fenségesen szép és tiszta emberi élet. Egy élet, amelyben minden emberi jótulajdonság a legfelső fokon bontakozik ki, míg az általános emberi gyarlóságokból a lehető legkevesebbet találunk meg benne. Az utolsó három év történetéből előző életére is következtetni lehet, és ennek alapján nyugodtan mondhatjuk, hogy soha nem volt benne nagyravágyás, hiszen mikor a kísértő fölvitte a magas hegyre és megmutatta neki „a világ minden országát”, azután pedig így szólott hozzá: „Mindezeket néked adom, ha leborulva imádsz engem”, Jézus elúzi magától az uralkodnivágyás gondolatát, mert csak az egyedül igaz Istent tartja imádásra méltónak. Amikor a követők sokasága veszi körül, akkor is azt mondja magáról, hogy nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon másoknak, s szavainak bizonyosságaképpen a nagypénteki tragédiát megelőző estén megmossa az ő tanítványainak lábait.

Nem volt benne gőg, hogy saját magának rendkívüli képességet tulajdonított volna, hiszen mikor a kísértő „odahelyezé a templom tetéjére és monda néki: »Ha Isten fia vagy, vesd alá magadat: mert meg van írva: az ő angyalainak parancsol felöled, és kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőbe«, monda neki Jézus: Viszont meg van írva: »Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet.«” Ellenben milyen sokan mondják, amikor valaki súlyos, nehéz problémáival viaskodva hozzájuk fordul jótanácsért: bizd csak reám, én majd elintézem! Közben pedig az ilyen ígéretők talán tanácstalanabbak, mint azok, akik segítségüket kérik. De mégis ígérnek, mert szeretnek tetszelegni önmaguk nagyságának tudatában.

Jézusban senkivel szemben nem volt gyűlölet, ezt bizonyítja már a tanítványok kiválasztása is. Mert azoknak nagy többsége olyan volt, akikről a farizeusok, az írástudók, a nép vezető rétegei nem is vettek tudomást, akiket elveszett tömegnek tartottak. Jézus viszont azt hirdeti, hogy Isten előtt minden teremtmény egyformán kedves. Leszáll az „elveszettek” közé azzal a szándékkal, hogy felemelje őket egy igazabb emberi élet színvonalára, mert: „Az egészségeseknek nincs szükségük orvosra, hanem a betegeknek.” És e felfogás szellemében a lelki betegeket gyógyítja, a lelki vakoknak látását visszaadja, a lelkileg nyomorékokat újra megtanítja járni a hitnek útjain. Végül pedig, mikor koholt vádak alapján megkínózzák és keresztre feszítik, gyötrelmei közepette sem fájdalmainak okozóit átkozza, hanem értük imádkozik: „Atyám! bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.”

Kell-e még tovább sorolnom azokat az érveket, melyeknek alapján azt mondtam, hogy benne az általános emberi gyarlóságból a legkevesebb találtatott? Azt hiszem, hogy ez nem szükséges. Pedig az általános emberi lélek különböző rezdüléseinek alapján, ha azokat elemezni próbálnánk, a legaprólékosabban ki lehetne mutatni a különbséget közte és közöttünk. Azt, hogy ilyen szempontból is mennyivel különb volt ő minden más embernél, ámbár még azt is visszautasította, hogy valaki őt jónak nevezze.

Azonban az ellenérvek helyett nézzük meg inkább azt, hogy mi volt az, ami őt mindenki fölé emelte, ami jogot adott neki arra, hogy így szóljon önmagáról: „Én vagyok a feltámadás és az élet!”

Ennek megvilágítására hadd induljak ki az előbb mondottakból: hogy Jézusban nem volt nagyravágyás, gőg, gyűlölet. De volt mindezek helyett alázat, szelídség és emberszeretet!

— Soha nem kívánta, hogy őt imádják, de nem is borult le más előtt imádkozni, csak az Atya, az egy Isten előtt. Egyedül csak Őt tartja méltónak arra, hogy a teremtmény belé helyezze minden bizodalját. Az az alázat, mellyel mindenkoron leborul az Atya előtt, a Gecsemáné-kerti jelenetben csúcsonylik ki, mikor a halálfélelem győtrő vergődésében is így tud imádkozni: „Atyám! Ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogy Te.“

Terveink vágyaink, délibábszerű elképzeléseink szerint úgy érezzük, hogy nagyra vagyunk hivatva, de sokszor csalódunk. Ilyenkor keserű bánat tölti el szíveinket, s azt mondjuk, hogy nem érdemes élni. Délibábszerű elképzeléseink megghiúsulásakor tanuljunk meg Jézus szavaival imádkozni, és meglátjuk: csüggedt lelkünknek lesz feltámadása a megújult reménység által.

— Senkinél sem tartja nagyobbak önmagát, nem nézi le a nyomorban fetregőt, nem látja a bűnöst annyira elveszettnek, hogy új életet ne kezdhetne. Ha a tékozló fiú visszatérhetett az elhagyott atyái házhoz, akkor minden elesett, bűnös gyermek visszatérhet a megbánott, elhagyott mennyei Atyához, ahol a megbocsátó szeretet fogadja. Csak ez a visszatérés ne öndicsérettel, hanem az elkövetett vétkek őszinte megbánásával kezdődjék. Ne mondja tehát senki önmagáról: én jobb vagyok, mint az én atyámfia, mert egyedül az Isten az, aki a szíveket vizsgálja.

Mindezekén túl pedig senkiben nem volt még meg az a tiszta szeretet, ami Jézus lelkében élt. Benne a szeretet az élő hitnek forrása volt. Meggyőződéssel hirdeti, hogy az ember Istennel és embertársaival való őszinte kapcsolatának alapja csak a szeretet lehet. Mert miképpen mondhatná valaki, hogy szereti az Istent, akit nem lát, miközben gyűlöli az ő felebarátját, akivel együtt él, akivel minden nap találkozik, akivel együtt hordozza az élet mindennapi terheit?

Jézus egész életén át egy gondolatnak volt rabja, egy hatalomnak szolgálja, egy törvénynek magyarázója: a SZERETETNEK! És én hiszem, hogy éppen ezáltal lett ő élet a mi számunkra: mert megtanított emberhez méltóan élni, megtanított szeretni!

És mégis kereszthalálra ítélték, mert szeretetének lényegét a világ nem értette meg. „Elvégeztetett!“ — hasít bele lelkünkbe a gondolat. Aki elbukott, annak nincs joga a feltámadásra . . .

De vajon a Jézus halálát lehet-e elbukásnak nevezni?

Nem, nem lehet, mert élete nem volt más, mint tiszta szeretet, és ameddig él benned, bennem, mindannyiunkban legalább egy paránya ennek a jézusi szeretetnek, addig Ő is él, még évezredek múltán is él közöttünk. Ma is az ő szavait ismétljük, mikor imára kulcsolt kézzel a mindennapi kenyerünkért imádkozunk. Az ő szava hangzik szívünkben, nehéz családi vitáink közben, és figyelmeztet arra, hogy Isten színe előtt fogadtunk egymásnak halálíg tartó hűséget jó és rossz sorsban, s lecsendesíti lelkünk háborgását. Ő tárja ki a munkában elfáradt karjainkat, hogy magunkhoz öleljük velük gyermekeinket, s míg érezzük ártatlan szívük dobogását, arra tanít, hogy lélekben próbáljunk olyan

ártatlanokká lenni, miként a gyermekek. Az ő hangját halljuk, mikor a mindennapi élet küzdelmeiben megroskadunk: bízzál, a te hited megtart téged. Ő vezet el a bánat sújtotta, szenvedő lélekhez, és tanít együtt sírni a szenvedőkkel; de ő az, aki apró örömeinket is feledhetlenné tudja tenni, mert „együtt örül az örvendőkkel”. Kell-e ennél több bizonyosság arra, hogy Jézus a mi számunkra is élet?

Gyakran elő szoktuk venni távollevő szeretteink fényképeit, és míg elnözegetjük azokat, a lelkek között egy megmagyarázhatatlan érzelmi kapcsolat szövődik. Akármilyen távol legyenek is tőlünk, még ha sírban alusszák is örök álmukat, úgy érezzük, hogy mellettünk vannak. Mert összekapcsol velük a legnagyobb erő: a szeretet. Élő szeretteink fényképét őrizzuk, meghalt szeretteink sírja mellé emlékkövet állítunk; mindezt azért, mert nem akarunk elszakadni tőlük, mert azt akarjuk, hogy az irántuk érzett szeretetünk által velünk maradjanak. Ám a fénykép idővel elhalványul, a síremlék betűi olvashatatlanná válnak, de ha valakinek az emléke a szívbe van írva a szeretet betűivel, az örökre megmarad.

A londoni Szent Pál katedrális építőmesterét az alatta levő kriptában temették el. Emlékoszlopot nem állítottak neki, csak egy egyszerű kőlapra vésték rá latinul a következő szavakat: „Ha emlékművet keresel, nézz körül!” Találó mondás. Ez a székesegyház emlékműve annak, aki alkotta. Róla beszél Isten dicsőségén keresztül.

Ha emlékművet keresel, nézz körül! — hangzik hozzánk is a felszólítás húsvét ünnepén. Ha az örökélet bizonyosságait keresed, tekints körül! Alig múlt egy éve annak, hogy alattunk megrendült a föld és emberi alkotások ezrei romba dőltek. De ma a romok helyén új élet virul. A romok alá temetett élet feltámadott. Mi támasztotta fel? A hit! Az örökéletbe vetett hit! Az a hit, hogy élt, és élnie kell a nemzetnek e hazán!

Ha az örökélet bizonyosságait keressük, tekintsünk körül. Ne keressük azokat könyvekben, ne a hitvallásokban, hanem az élő emberekben. Azokban, akiknek arcán meglátjuk a Jézus arcának mosolyát, életüknek nyugalmán az ő lelkének derűjét, akiknek imádságában megtaláljuk az ő bensőséges hitét.

Ha ennek a csodálatos felfedezésnek részesévé tudunk lenni, elmondhatjuk, hogy Jézus a mi számunkra is „feltámadás és élet”. Ámen.

SZABÓ SÁMUEL

HÁLÁVAL EMLÉKEZÜNK

Immár hagyománnyá vált nálunk unitáriusoknál, hogy valahányszor életutunk egyik mérföldkövéhez érünk, a múlt és jövő mezsgyéjén megálljunk a villanásnyi jelenben és számot vessünk magunkkal, honnan jövünk, merre tartunk. Ezt tettük idei Főtanácsunkon is, és szókasunkhoz híven ilyenkor kezünkben nagy jötevőnk, Berde Mózes ser-